

Castelli'nin mirası

Efsanevi galerici Leo Castelli'nin mirasını devralan eşi sanat tarihçi Barbara Bertozzi Castelli 1999'dan beri New York'taki Castelli Gallery'nin direktörlüğünü yürütüyor. Geçen ay İstanbul'u ziyaret eden Bertozzi Castelli ile Castelli Gallery'nin pop art, minimal ve kavramsal sanatın üssü haline geliş hikayesini, galericilik anlayışını ve son 20 yılda sanat piyasasının ne şekilde değiştiğini konuştuk. (IAN.Piyasa Sayfa 13)

Mert&Marcus ile çok özel

Dünyanın en önemli moda fotoğrafçılarından Mert&Marcus şimdiye kadar neredeyse hiç vermedikleri kadar detaylı bir söyleşiyi ilk tanıştıkları günden gelecek yıl piyasaya çıkacak olan kitaplarına, "Çektığımız her kareye kalbimizi ve ruhumuzu koyuyoruz" dedikleri fotoğraflarına, Londra ve Ibiza arasında geçen yaşamlarına kadar her şeyi anlattılar. Ankara'dan çocukluk ar-

kadaşı olan IAN.CHRONICLE'ın yayın yönetmeni Şebnem Kırmacı'ya konuşan Mert Alaş "Hayallerimizden yola çıkıp bu dünyada anlamlı hayatlar kurmaya çalışıyorduk! Hiçbir şeyimiz yoktu bizim! Bu yüzden galiba sahip olmak istediğimiz her şeyi ellerimizle kendimiz yaratmış" diyor.

Istanbul Art News

TÜRKİYE'NİN SANAT VE KÜLTÜR GAZETESİ

SERGI | PIYASA

EKİM, 2015 | N°24 | www.istanbulartnews.com | 10 TL

HABER

Çatışmanın ortasında sanat

Ortadoğu'da savaş, çatışma ve huzursuzluk ortamı nasıl oluyor da aynı zamanda bu kadar çok sanat etkinliğini barındırabiliyor? Arap Emirlikleri'ndeki Sharjah Bienali'ni geçen ayki Beyrut Sanat Fuarı takip etti, sırada Abu Dabi Sanat Fuarı, Marakeş Bienali ve Art Dubai var. Bölgede şubeler açan müzayede devleri Christie's, Bonham's ve Sotheby's sanat satışlarında yüzde 21 büyüme olduğunu duyurdu. Bölgede sanata ilgi neden bu kadar arttı, sanat takvimi nasıl bu kadar doldu? Sorunlu demokrasilerde sanat hem devletlerin imajı hem halkların ihtiyaçları açısından neye karşılık geliyor? (Sayfa 8)

SÖYLEŞİ

Zorunlu veda

Taner Ceylan'ın tutkuyla sevdiği resimlerden biri; Ingres'in "Broglie Prensesi". Şimdi hem Ingres hem prenses hem de Ceylan kendi resminin öznesi. "We now must say goodbye" başlığıyla 1-31 Ekim tarihleri arasında Paul Kasmin Gallery'de izleyicileri buluşacak sergi, bir özgürleştirme girişimi, dolayısıyla bir veda Taner Ceylan'a göre "İkişi de bana göre şu anda özgürleştiriler. Özgürlüğe kavuşmak için yapılmış bir veda bu." (Sayfa 16)

"Huzursuz" bir ruh hali

Ramazan Bayrakoğlu'nun yurtdışındaki ilk sergisi, "Huzursuz" adı altında Paris'in ünlü galerisi Lelong'da izleyicileri buluyor. Türkiye'nin içinde bulunduğu tehlikeli ve mutsuz ruh halini yansıttığı çalışmalarını, elbette ortak bir ruhsallığı yakalamak için. Paris'te edindiği bir tecrübe tam da burada devreye giriyor. "Yaşadığımız coğrafyanın şiddeti aslında gerçek anlamda orada yaşayanları etkiliyor, o coğrafyaya ait sembolik karşılıklar gerçek ifadesini yine o coğrafyada buluyor" diyor. (Sayfa 19)

Onarım zamanı

"Bu sergi çağımızın 'hastanelik' olmuş hastalıklı durumunu anlatmaya çalışıyor. Hiç bitemeyecek bir onarım çağına giriyoruz. İçimizdeki vahşet, kentlerin protez dişler haline gelişi, doğanın geri dönüşümü olmayan bir çöküş yaşıyor olması... Ötümüzdeki çağlar onarımla geçecek" diyor Azade Köker yeni sergisi "Çözülüş"ü anlatırken. Sanatçının daha önce Türkiye'de sergilenmemiş karışık teknik ve kağıt çalışmaları ile yeni yaptığı mekan odaklı enstalasyonları 7 Ocak'a kadar Elgiz Müzesi'nde olacak. (Sayfa 24)

SERGI

Ortak bellekten hatıralar

Bir toprak parçası, yuva, sürgün, bellek, anılar, kimlik, milliyetçi söylemler ve daha fazlası... Silvina Der-Meguerditchian'ın küratörlüğünde Tütün Deposu'nda hayat bulan "Torunlar-Aidiyetin Yeni Coğrafyaları", ortak bir belleğin hatıralarını taşıyan farklı ülkelerden Ermeni sanatçıların çalışmalarını bir araya getiriyor. (Sayfa 37)

Taşım değişim potansiyeli

Döneminin sosyal ve politik alanlardaki dönüşümünden etkilenmiş, kendisini bu dönüşümün bir parçası olarak hissetmiş Gustave Courbet'nin "Taş Kıranlar" isimli tablosu, Nicky Broekhuysen'in Blok Art Space'teki yeni sergisine ismini veriyor. Güney Afrika sanatçı, "Değişim potansiyeli hep mevcuttur" diyerek Courbet'nin bu realist resmini yeniden yorumluyor. (Sayfa 42)

Fotoğrafın sırtındaki yük

Tarihe geçmiş, kitleleri harekete geçirmiş ya da bir durumu simgeleştirmiş fotoğraflar vardır. Bir anı dondurarak çok şey anlatırlar. Küçük Aylan'ın kıyıya vuran bedenini görüntüleyen kare de dünyanın gözü önünde seyreden mülteci sorununu aniden liste başı yaptı. Fotoğrafın tarihinde yer etmiş bu tür örneklerle bakarak fotoğrafa yüklenen anlamları masaya yatırdık.

SERDAR DARENDELİLER
REFİK AKYÜZ

Dünya bir gün, bir fotoğrafla yüzleşti ve nasıl oluyorsa birdenbire, bir süreliğine aşılması zor barajlar hem fiziki hem de manevi anlamda ortadan kalktı. Kıyıya vurmuş ölü bir çocuğu o ve mülteci sorununun tıkandığı yeri o küçük bedenine nasıl da güçlü anlatıyordu.

DHA muhabiri Nilüfer Demir'in çektiği bu fotoğraf uluslararası medyada yankı bulmasının ardından birçok gazete ve dergi, 'dünyayı değiştiren fotoğraflar' başlığı altında fotoğrafın gücünü ispatlamaya girişen listeler yayımladı. Fotoğrafın etkisi etik olarak da sorgulandı.

Öyle ki, Bild gazetesi hem Aylan Kurdi'nin fotoğrafını yayımladığı için

gösterilen tepkiye karşılık olarak hem de haber fotoğraflarının önemini vurgulamak için 9 Eylül günü gazetede fotoğraflar için ayrılan tüm alanları boş bıraktı. Fotoğrafın gücü hem varlığı hem de yokluğuyla devreyeydi.

Peki, küçük Aylan'ın dramının fotoğrafa dönüştürülmesi miydi esas sarsıcı olan, yoksa dramın o güne kadar fark edilmeyen sertliği mi? Fotoğrafın bu 'büyülü' gücü ne kadar gerçek ve ne kadar olduğu kadardı?

Elbette dünyayı sarsan fotoğraflar vardı tarihe küçüklü, büyüklü çentikler atan. Eddie Adams'ın Güney Vietnamlı bir polis şefinin bir Vietkong üyesini başından vururken gösteren 1968 tarihli fotoğrafı örneğin... Ya da bir napalm bombasının etkisiyle vücudu yanıklar içerisinde çılgınlık atarak kaçmaya çalışan Vietnamlı kızın Nick Ut imzalı, 1972 tarihli fotoğrafı... İki

fotoğraf da Amerika'daki savaş karşıtı hareketi ülke geneline yayan simge fotoğraflar olarak tarihe geçti.

'Dünyayı değiştiren fotoğraflar' savaş fotoğraflarıyla da sınırlı değil kuşkusuz: 1989'da, demokrasi yanlısı protestocuların, seslerini duyurmak için işgal ettiği Tiananmen Meydanı'na giren tankların karşısında elinde alışveriş poşetleriyle dikilen adamın fotoğrafı; 1990'ların başında AIDS'e yönelik önyargının tavan yaptığı bir dönemde Prens Diana'yı, ziyaret ettiği bir bakım merkezinde bir AIDS hastasıyla el sıkışırken gösteren ve milyonlarca kişinin bu hastalığa yönelik algısını etkilediği söylenen fotoğraf, Irak'taki Ebu Garib Hapishanesi'nde Amerikalı askerlerin tutuklulara uyguladığı işkenceyi gözler önüne sererek dünyayı ayağa kaldıran fotoğraf ve daha niceleri... Peki, haber fotoğrafları ne kadar bü-

yük bir kitleyi harekete geçirebilir? Bu anlamda ne kadar güçlüdürler?

Aylan Kurdi'nin minik ölü bedenini gösteren fotoğraf gibi, haber fotoğrafları hem toplumsal düzeyde hem de politikacılar nezdinde topyekün bir algı değişimine yol açabilecek mi? Her gün yeni bir trajediyi resmeden haber fotoğrafları mültecilik krizini çözebilecek mi? Bir fotoğraf gerçekten de bunları başarabilecek güce sahip mi? Yoksa fotoğraf bu güce sahip olduğuna kendi kendimizi inandırdığımız ve kendi ellerimizle yarattığımız bir totenden mi ibarettir?

Hem tarihi bir belge, propaganda malzemesi, medya iştahı ve günümüz görsel bombardımanının içi boşaltılmış bir silahı olarak fotoğrafın tarihine bir yolculuk hem de fotoğrafın kendi doğası, dinamiklerine dair bir hatırlatma... (Sayfa 20-21)

Olduğu gibi: Seyhun Topuz

ÖZLEM ALTUNOK
ozlem@istanbulartnews.com

Seyhun Topuz'un 45 yıllık sanat hayatı boyunca yaptığı kendinden ibaret soyut heykelleri, azla ne kadar çok şey yapılabileceğinin 'somut' örnekleri.

Seyhun Topuz'un sanatına dair söz söylemek için onu biraz daha yakından tanımak gerek. Çünkü işleriyle arasındaki geçişkenlik çarpıcı. Geometrik soyut heykelleri de kendisi gibi şeffaf, net ve geçişken.

Bu yüzden bu 'sanatçı portresi'nde Topuz'la yaptığımız söyleşiyi onu yakından tanıyan üç isim eşlik ediyor: 20 yıl birlikte çalıştığı Maçka Sanat Galerisi'nin kurucusu Rabia Çapa, Topuz'un ona hem sanat hem de gündelik hayatının kapılarını araladığı sanat tarihçi Zeynep Rona ve "Her zaman danıştığım, peşini bırakmadığım yakın bir dostum" dediği mimar Nevzat Sayın. (Sayfa 31-34)

FOTOĞRAF: SERKAN ELDEBERKLOGLU

Mekan mekan bienal

Kamusal alanlarda geçici yaşam alanları, hayali mekanları, adası, hamamı, müzesi, dükkanları, balıkçı teknesi, okulu, otoparkı ile kenti kuşatan bir bienal, bu bienal. Yaklaşık iki aylık mevcudiyetinin tam ortasında bienali, mekan mekan dolaşan isimler bir araya topladı, izlenim ve yorumlarını aktardı. Ortaya belirli temsiliyetler yüklenen mekanlar çıktı.

Üç sanatçının işlerinin bilim adamı Fredrik Carl Mülertz Stormer'in çalışmalarıyla birbirine bağlandığı ARTER'i anlatan Süreyya Evren, mekanın bienalin kavramsal çerçevesinin simgesel merkezi olduğu görüşünde. İstanbul Modern'deki 'bienali' kaleme alan Fırat Arapoğlu ise etkinliğin bu ayağının kapsadığı belgeci-birleştirici, topyekün teşhir malzemesiyle 'müze' kavramını sorgulamaya vesile olduğunu belirtiyor. Murat Alat ise Christov-Bakargiev'in organik bir mekanizma olarak kurguladığını düşündüğü bienalin araştırma merkezi olarak Galata Özel Rum İlköğretim Okulu'nu konumlandırıyor. "Maddeyle bağını koparan ve hafifledikçe ayağı yerden kesilen dünyanın gündün güne artan bir imge kazandı, çarpışmaların ka-

çınılmaz ve giderek daha şiddetli olduğu 21. yüzyılda içinde bulunduğumuz açmazdan kurtulabilmemizin ihtimallerini araştırıyor" diyor. Levent Özata, "dışarı" üzerine "içeri" de düşünmeyi sağlayan bir mekan olarak gördüğü Özel İtalyan Lisesi'ndeki eserlerin günümüz sosyal, politik, kültürel ve ekolojik tartışmalarının bir izdüşümü olduğunu vurguluyor.

Büyükada'daki çalışmalarını aktaran Károly Alioti ise 'bienaller kentlere aittir' vurgusuyla, adanın dünya gündemindeki mülteci sorununa dair bir eser seçkisi barındırdığını söylüyor. Tekil mekanları dolaşan Fatih Özgüven bienalin İstanbul'un sualtı nehirlerinin haritası kadar Yenikapı kazılarında bulunan teknenin 3D canlandırmasını, çoktandır unutulmuş mimar d'Aranco'nun Art Nouveau kıvrımlarını da hesaba kattığını belirtiyor.

Bütüne dair söz söyleyen iki isimden Burcu Pelvanoglu'na göre bienal üstlendiği başlığı kavramsallaştıramama sıkıntısı yaşıyor, mekanlar işlerin önüne geçiyor. Evrim Altuğ ise bu bienalin 9. İstanbul Bienali'nin telkin dozu yüksek vizyonunu yeniden düşündüğü görüşünde. (Sayfa 10-13)

Bir fotoğraf dünyayı değiştirebilir mi?

Her türlü insanlık dramını zihnimize kazıyan simge fotoğraflar listesine bir kare daha eklendi geçen günlerde: Aylan Kurdi'nin Bodrum sahiline vuran minik bedeni... Bir fotoğraf neyi sağlayabilir ya da mülteci kriziyle ilgili her gün onlarca fotoğraf yayımlanıyorken Aylan Kurdi'nin fotoğrafı neden bu kadar yankı yaptı?

SERDAR DARENDELİLER
REFİK AKYÜZ

Gün geçmiyor ki gazetelerde, haber bültenlerinde ya da sosyal medyada, ülkelerindeki savaştan kaçıp Avrupa'ya ulaşmaya çalışan Suriyeli mültecilere dair iç acıtıcı haberler ve fotoğraflarla karşılaşmayalım. Uzun bir süredir daha güvenli bir hayata kavuşmak umuduyla, 'misafir' olarak sığındıkları Türkiye kıyılarından 'mülteci' statüsüne geçecekleri AB topraklarının başlangıcı Yunan adalarına şişme lastik botlarla varmaya çabalayan 10 binlerce Suriyeli'nin tehlikeli yolculuğuna dair binlerce kare...

Bu tehlikeli yolculuğu tamamlayamayan üç yaşındaki Aylan Kurdi'nin Bodrum sahillerine vuran minik bedeninin fotoğrafı ise uluslararası basında geniş bir şekilde yer bulmasıyla Avrupa'nın mültecilere kucak açma isteğinin görece yükselişine sebep oldu. Bu vesileyle fotoğrafların bu tip trajedileri sona erdirip dünyayı değiştirme/iyileştirme gücüne sahip olup olmadığı tartışmalarını da tekrar gündeme getirdi.

Sonraki günlerde birçok gazete ve dergi, 'dünyayı değiştiren fotoğraflar' başlığı altında fotoğrafın gücünü ispatlamaya girişen listeler yayımladı. Örneğin Bild gazetesi hem Aylan Kurdi'nin fotoğrafını yayımladığı için gösterilen tepkiye karşılık olarak hem de haber fotoğraflarının önemini vurgulamak için 9 Eylül günü gazetede fotoğraflar için ayrılan tüm alanları boş bıraktı. Hatta DHA'dan Nilüfer Demir'in çektiği bu fotoğrafın, 20 yıllık Vietnam Savaşı'nın sona ermesine yönelik Amerika'daki toplumsal hareketi iyice ateşleyen-'yanlışlıkla' atılan bir napalm bombasının etkisiyle vücudu yanıklar içerisinde çığlıklar atarak kaçmaya çalışan Vietnamlı kız-Nick Ut imzalı ikonik fotoğraf gibi, küresel bir etki yaratacağı iddia edildi. Hatta mülteci sorununu sonlandırmak için AB'yi harekete geçirecek yeni bir küresel baskıyı başlatabileceği söylendi.

Peki, bir fotoğraf gerçekten de bunu başarabilecek güce sahip mi? Yoksa fotoğraf -upki gerçeklikle olan bağı konusunda yaptığımız gibi- bu güce sahip olduğuna kendi kendimizi inandırdığımız ve kendi ellerimizle yarattığımız bir totenden mi ibaret?

Propaganda malzemesi

Aslında fotoğraf, icadından çok kısa bir süre sonra, insanları dünya üzerinde olan bitene dair bilgilendirmek için kullanılmaya başladı. Öyle ki, fotoğrafın icadının duyurulmasından sadece üç sene sonra, 1842 yılında Hamburg şehrinin yakıp yıkan yangının izlerini gösteren Hermann Biow imzalı dagerotipler ilk haber görüntüleri olarak gösterilir. Fakat o dönemlerdeki baskı teknolojisi fotoğrafların gazete ve dergilerde basılmasına imkan vermediğinden, basılı yayında yaygın olarak kullanılması icadından yaklaşık 40 sene sonra denk gelir. Önceleri özel bir kağıda, özel baskı teknikleriyle basılabilen dergilerde görülen fotoğraflar, zaman içerisinde günlük gazetelerde de yer bulmaya başlar. Bu noktadan itibaren de haber fotoğrafçılığı yaygınlaşmaya başladı demek yanlış olmaz. Ancak basın organlarının fotoğrafı daha fazla kullanması, fotoğrafların konvansiyonel yöntemler dışında gazetelere ulaştırılabildiği hızlı bir teknolojinin geliştirilmesi ve ardından fotoğrafçıların haber fotoğrafı çekmesini kolaylaştıran 35 mm formatını ortaya çıkmasıyla 1920'lerin ortalarını buldu. Etkileriyle pek çok fotoğrafçının 35 mm formatını kullanmaya başladığı İspanya İç Savaşı'nda görülmeye başladı.

Haber fotoğrafları insanları İkinci Dünya Savaşı'nda, Vietnam Savaşı'nda, daha yakın dönemde Avrupa'nın burnunun dibinde yaşanan Bosna Savaşı'nda, Körfez Savaşı'nda, Afganistan ve Irak'ta, artık ezelden beridir sürmekte olduğu hissi yaratan ve ne zaman biteceği belli olmayan İsrail ile Filistin arasındaki çatışmalarda bilgilendirdi.

Elbette sadece savaşlardan değil her türlü trajediden haberdar olmamızı sağladı fotoğraflar. Peki, tüm bu trajedilerde tek bir fotoğrafın ya da fotoğrafların diyelim, kitleler ve dolayısıyla tarihin akışı üzerinde bir etkisi oldu mu gerçekten? Girişte de belirttiğimiz 'dünyayı değiştiren fotoğraflar' listesine de referans vererek bu doğrultuda 'başarı' kazanan ya da kazandığına inanmak istediğimiz fotoğrafların bazılarını hatırlayalım.

İkinci Dünya Savaşı'nın ilk dönemleri, fotoğrafın tam anlamıyla bir propaganda malzemesi olarak kullanılmasına denk düştü. Birinci Dünya Savaşı'nda olduğu gibi fotoğrafçıların cepheye gitmesi engellenmiyor ama çektikleri fotoğraflar sansür mekanizmalarına tabi tutuluyor, uygun bulunmayan propaganda amaçlı kaldırılıyordu. Fotoğrafçılar her ne kadar kişisel dürtülerle yola çıkıyor olsalar da fotoğrafların propaganda değerleri ön plana çıkarılacak şekilde kullanılıyordu. Savaşın ikinci yarısında, özellikle de 1942'de Amerika'nın savaşa girmesiyle birlikte, fotoğrafa yaklaşım değişmeye başladı. 'Savaşı olduğu gibi gösterme' şiarını ilke edinen Life dergisi, ilgisiz ve izole

Peki, dünyayı daha iyi bir yer haline dönüştürme konusunda etkili olduğunu/olacağını varsaydığımız haber fotoğraflarının çeken fotoğrafçıların neyin peşindeler? Bir değişim yaratma isteğindeler mi? Yoksa ana dürtüleri sadece olan biteni kayda almak, üstünün kapatılmasına engel olmak ve yaşanan trajedileri yaşadıkları zamanda ve gelecekte insanlarla paylaşım bilgilendirmek mi?

Amerikan halkına savaşın şeytaniliğini gösteren ve bu anlamda toplumsal bilincin oluşmasına katkıda bulunan en önemli araçlardan biri oldu. Vietnam Savaşı ise ilk başlarda medyanın desteğini almasına rağmen, zamanla gün ışığına çıkmaya başlayan fotoğraflarla bu desteği kaybetti ve tam aksine savaş karşıtı toplumsal bir hareket oluştu.

Budist rahiplerin yaptığı protestoları gösteren ve özellikle 11 Haziran 1963'te 73 yaşındaki bir Budist rahibin herkesin gözü önünde kendini ateşe vermesini gösteren Malcolm Browne imzalı fotoğraf, basının Vietnam'da yaşananlara karşı takındığı tavır değiştirmeye başladı. Savaş yanlılarına ve Amerikan hükümetine verilen desteğin yerini, olumsuz eleştiriler aldı. Amerikan halkını şok eden başka bir fotoğraf ise Eddie Adams'ın Güney Vietnam'da polis şefinin bir Vietkong üyesini başından vururken gösteren 1968 tarihli fotoğrafı oldu.

Ve son olarak Nick Ut'un yazının girişinde de bahsi geçen 1972 tarihli,

Vietnamlı kız fotoğrafı, savaş karşıtı hareketi sadece bir öğrenci hareketi olmaktan çıkardı ve ülke çapında Amerikan askerlerinin geri çekilmesine yönelik gösteriler yapıldı.

Fotoğrafın, oluşturdukları kitle psikolojisini kırarak bir potansiyel barındırdığı düşünün devletler, sonraki dönemde cephelere daha az fotoğrafçıların girmesine izin verdi. Britanya'nın Falkland Adaları'na yönelik askeri hareketinde, Körfez Savaşı'nda, Amerika'nın Afganistan'a düzenlediği operasyonlarda cephelere neredeyse hiç fotoğrafçı alınmadı. Amerika'nın Irak'ı işgali sırasında ise 'iştirilmiş' fotoğrafçılar aracılığıyla ve dolayısıyla neredeyse tek bir perspektiften geçildi haber fotoğrafları.

Elbette ki sadece savaş fotoğraflarıyla sınırlı kalmıyor 'dünyayı değiştiren fotoğraflar': 1989'da, demokrasi yanlısı protestocuların, seslerini duyurmak için yedi hafta boyunca işgal ettiği Tiananmen Meydanı'na giren tankların karşısında elinde alışıveriş poşetleriyle dikilen adamın fotoğrafı; AIDS'e yönelik önyargının tavan yaptığı '90'ların başında, Prenses Diana'yı bir bakım merkezinde bir AIDS hastasıyla el sıkışırken gösteren ve milyonlarca kişinin bu hastalığa yönelik algısını etkilediği söylenen fotoğraf; Irak'taki Ebu Garib Hapishanesi'nde Amerikalı askerlerin tutuklulara uyguladığı fiziksel ve psikolojik eziyeti gözler önüne sererek dünyayı ayağa kaldıran fotoğraflar ve daha niceleri...

Aylan Kurdi fotoğrafını farklı kılan ne?

Mülteci kriziyle ilgili her gün onlarca fotoğraf yayımlanıyor olmasına rağmen Aylan Kurdi'nin fotoğrafı neden bu kadar yankı yaptı? Tüm dünyaya haber fotoğrafları servis eden Getty Images'in başkanı yardımcısı Hugh Pinyne bu soruyu şöyle yanıtlıyor: "Bu fotoğraf hakkında bu kadar çok konuşuyor olmamızın nedeni, onun çekilmiş olması ya da dolaşıma girmiş olması

değil, ana akım medyada yayımlanmış olması. Yayımlanmasının üzerinden zaman geçmesine rağmen hakkında halen konuşuyor olmamızın nedeniyse basında 10 yıldır yer edinmiş sosyal bir tabuyu, 'ölü bir çocuğun fotoğrafını yayımlamama altın kuralı' nı yıkması. Bu noktaya nasıl geldik derse-niz; insanların sosyal medyada kendi hesaplarında bu fotoğrafı yayımlayacak cesareti bulması, ana akım medyayı da cesaretlendirdi."

Fransa'da yayın yapan Polka fotoğraf dergisinin editörü ise bu fotoğrafın gücünü minimalist olmasına bağlıyor: "Bu en temel gerçekle ilgilenen basit bir fotoğraf. Hiç sofistike bir görüntü değil, hatta kadrajıyla bile. Ama mesajı çok net ve direkt: Bir çocuk ölmüş ve kumsala vurmuş, bir tahta parçası gibi alınıp kaldırılıyor. Bundan daha vahşi bir şey olamaz."

Türkiye-AB Karma Parlamento Komisyonu eski başkanı Joost Lagendijk de bu fotoğrafın politikada gerçek bir değişime yol açmış o nadir ikonik fotoğraflardan biri haline gelebileceğini ama neden böyle bir etki yarattığından emin olmadığını söylüyor: "Hepimiz biliyoruz ki, bu, Suriyeli mültecilerin Avrupa'ya gitmeye çalışırken ilk kez canlarından oluşları değil. Şimdiye dek, 2 bin 500'den fazlası başaramadı ve suda sürüklenen cansız bedenlerini gördük. Ama Aylan'ın fotoğrafı başka. Neden böylesine muazzam bir etki yarattığından bile emin değilim.

Suriye trajedisine ve yol açtığı insani ıstırapla karşı karşıya kalındığında duyulan acizlik hissiyatı yüzünden mi? Bu küçük, masum çocuğun sadece duyduğumuz bütün yüzü olmayan, bilinmeyen kurbanların temsili haline gelmesinden mi? Yoksa hepimiz böylesine korkunç bir sona karşı korumak istediğimiz çocuklara ya da yeğenlere sahip olduğumuz için mi?"

Peki, dünyayı daha iyi bir yer haline dönüştürme konusunda etkili olduğu-

nu/olacağını varsaydığımız haber fotoğraflarının çeken fotoğrafçıların neyin peşindeler? Bir değişim yaratma isteğindeler mi? Yoksa ana dürtüleri sadece olan biteni kayda almak, üstünün kapatılmasına engel olmak ve yaşanan trajedileri yaşadıkları zamanda ve gelecekte insanlarla paylaşım bilgilendirmek mi?

Aksine örnekler olsa da, aslında çoğu fotoğrafçının motivasyonu yaşananları haberleştirmek ve mümkün olduğu kadar geniş bir mecrada duyulmasını sağlamak. Son birkaç senenin uluslararası arenada öne çıkan haber fotoğraflarından biri olan Bülent Kılıç, geçtiğimiz yıl aldığı iki World Press Photo Ödülü'nün ardından geçen günlerde de 'fotojurnalizm'in kalbinin attığı Visa pour l'Image Festivali'nde haber dalında Visa d'or Ödülü'nü kazanmıştı. Bülent Kılıç'ın "World Press Photo 15" sergisinin İstanbul ayağının açılışında verdiği bir röportajda söyledikleri, haber fotoğrafçıların fotoğrafı çekirken neyin peşinde olduğu sorusunu çok basit bir şekilde özetliyordu: "Fotoğraf çekerken bu fotoğrafı çekiyim de dünyada bir şeyler değişsin diye bir derdim yok. Ama Suriye krizinin üzerinden dört sene geçtikten, insanların o vahşeti özümseydikten sonra çektiğim bir fotoğrafın o vahşeti tekrar hatırlatması ve insanların Suriyeli mültecilere karşı tekrar bir duyarlılık gösteriyor olması, senden bağımsız olarak, çektiğin fotoğrafın dünyada farklı farklı etkiler yarattığını gösteriyor. Ama ben hiçbir zaman fotoğraf çekerken bunu çekiyim de dünyayı değiştireyim, insanları kurtarayım diye düşünmüyorum; bunlar bana çok ütöpik, ayakları yere basmayan fikirler geliyor."

Fotoğrafçılar haber peşinde koşarken gittikleri yerlerde onca trajediyle karşılaşır, insani yardımla da uğraşabilecekken çoğu zaman bu trajedileri kaydetmeyi tercih ederler. İnsanlara doğrudan yardım etmek ile o insanların varlığından ve koşullarından daha

büyük bir kitlenin haberdar olmasını sağlamak, ahlaki bir ikilem olarak görülebilir.

Bu noktada 'dünyayı değiştiren fotoğraflar' listelerinde sıklıkla kendine yer bulan Güney Afrikalı fotomuhabir Kevin Carter'ın adını anmak gerek. Apartheid döneminde adı duyulmaya başlayan Carter (dahil olduğu Bang Bang Club, ırk ayrımına dikkati çekmek için çalışmış ve hatta vahşetin parazziliğini yaptığı şeklinde eleştiriler almıştı), 1993'te Sudan'da, arkasında bir akbabanın beklediği, kıtlık nedeniyle ölmek üzere olan bir kız çocuğunun fotoğrafını çekmişti.

Bu fotoğraf New York Times başta olmak üzere pek çok yerde yayımlandı. Carter, bu fotoğrafıyla Pulitzer Ödülü kazandı ancak ödül töreninden üç ay sonra intihar etti. Salgın hastalık nedeniyle kız çocuğuna dokunmaması söylenen Carter, fotoğrafı çektikten sonra bölgeden uzaklaşmış ve kız çocuğunun akıbeti hakkında bir bilgisi olmamış. Fotoğraf yayımlandıktan sonra bu konunun sık sık kendisine sorulması nedeniyle mi, yoksa yine kısa bir süre önce çalışırken hayatını kaybeden yakın arkadaşları fotoğrafçı Ken Oosterbroek'in ölümünün etkisiyle mi intihar ettiği bilinmiyor. Ama fotoğrafçıların hassas konular üzerine çalışırken sonrasında yaşayabilecekleri vicdan muhasebesine dair çok şey söylüyor bu olay.

Fotoğraf çekmek yerine neden yardım etmediği sorularıyla, 2003 Kasımında gerçekleşen Neve Şalom Sinagogu saldırısının hemen sonrasında çektiği fotoğraflar nedeniyle -özellikle de haber fotoğrafçısı olmaması vurgulanarak- Alp Sime de karşı karşıya kalmıştı. Sime, patlamayı duyduktan sonra evinin yakınlarında bulunan olay yerine gitmiş ve önce sokakta üzerinde gazeteler örtülü olarak son nefesini vermekte olan bir kadının sonra da sinagogun içerisinde yıkıntılar arasında ellerini iki yana açmış oturan yüzü dağılmış bir adamın hepimizin hafızalarına kazınan fotoğraflarını çekmişti.

Önce Milliyet Gazetesi'nde sonra Paris Match gibi yabancı dergilerde yayımlanan bu fotoğraflar ardından Sime, "Bu fotoğrafları çekeceğine yaralılara yardım etmeliydi!" sözleriyle çok eleştirildi. Sime, olaydan kısa bir süre sonra Merih Akoğul ile yaptığı bir söyleşide şunları söylüyordu: "Ben fotoğrafçıyım ve bakkala giderken bile makinemi yanıma alırım. İnsanüstü bir şey oluyorsa, benim o fotoğrafı çekmemem söz konusu değil. Annem çay bardağı düşünürsün, makinem yanımdaysa benim ilk reaksiyonum fotoğraf çekmek oluyor; bir şeyi kurtarmak ve edebileceğim ani yardım söz konusu değilse eğer. Sinagogun üst katı dışında benim sokakta yapabileceğim fazla bir şey yoktu. Kadının üzerine gazeteleri çoktan örtmüşlerdi ve o son nefesini veriyordu. Yukarı çıktığımda ilk yaptığım, yardım için aşağı seslenmek oldu. Onlar gelirken dört, beş kare fotoğraf çektim. Aşağıdan gelmelerini beklerken bir konuşma duydum. Yaralı, ne olduğunu sordu. O dağılmış yüzden asla bir konuşma beklemiyordum. 'Saldırı oldu, hemen yardım geliyor, sakin ol!' dedim."

Milliyet Gazetesi, ertesi gün Sime'yle yaptığı bir söyleşi yayımlamış ve beraberinde bir portresi ve kendisinin sanatçı kimliğini vurgulayan kısa biyografisine de yer vermişti. Eleştirileri artıran biraz da bu oldu. Sime bir haber fotoğrafçısı olsa belki de bu kadar çok eleştirilmiydi. Eleştirilerin artıranı yapmaktan önce düşünmek daha kolay olacaktı. "Haber fotoğrafçısı olmadığım için etik bir durumla ilk defa karşı karşıya kalıyordum. O an sadece fotoğraf çekmeye

Fotoğrafların dünyayı değiştirme gücüne sahip olduğu iddia edilse de, bunu kanıtlamak mümkün görünmüyor. Fotoğrafların bunu tek başına yaptığı ve kitlesel hareketler yarattığı durumlar, Vietnam Savaşı'nın sona ermesi gibi birkaç durumla sınırlı. Bununla birlikte doğru bir bağlamda konumlandırılabilirdiği zaman etki yaratabilme yetisine sahip olduğu da göz ardı edilmemeli.

çalıştığım için düşünemedim, ama şu an etik açıdan kendimi sorguluyorum. Beni avutan şey, bu fotoğrafın bütün dünyada yayımlanacak ve terörün kanlı yüzünü gösterecek olması" diyen Sime, belki de bu eleştirilerin de verdiği rahatsızlıkla, beş gün sonra İngiliz Konsolosluğu'na yapılan saldırıda birkaç fotoğraf çektikten sonra devamını getiremeyecek bir yerini terk etmiş. Velhasıl fotoğrafçı-olay-fotoğraf-etik medya-izleyici çemberinde yaşanan bu tip kırılmalar, Susan Sontag'ın da dediği gibi oldukça muhtemeldir: "Fotoğrafın anlamını belirleyen şey, fotoğrafçının niyeti değil; fotoğrafın da kendi kariyeri vardır ve bu kariyer bazen, ondan faydalanan farklı kesimlerin arzuları ve sadakatlerine göre seyredebilir pekala."

Fotoğrafçıların motivasyonundan ve rolünden bahsederken içinde yaşadığımız

gümüz dijital devrime de değinmek iyi olacak.

Dijital devrim, fotoğrafların dijital üretilmesini, internet aracılığıyla daha hızlı iletilmesini ve basılı mecrada dışında da paylaşılabilmesini içeriyor. Bununla da sınırlı kalmayarak, haber fotoğrafçıların erişiminin olmadığı durumlarda -vatandaş gazeteciliği de denilen- sıradan insanların çektiği fotoğrafların basın organlarında kullanılmaya da kapsıyor. Fotoğrafların sadece gazetelerde değil, gazetelerin internet sitelerinde ve hatta çeşitli sosyal medya platformlarında paylaşılması bilgi erişimi ve bilginin yaygınlaşmasını kolaylaştırıyor.

Ancak aynı dijital devrim, kullanılan fotoğraflara çeşitli düzeylerde yapılan müdahaleleri de artırıyor. Son yıllarda World Press Photo yarışmalarında disqualifiye edilen -ve bir kısmı haber fotoğrafı alanında isim yapmış fotoğrafçıların çektiği- fotoğrafların sayısının artmasının en önemli nedeni fotoğrafçıların gergininden fazla 'düzeltmiş' olması. Fotoğrafçıların, etik konusunu bir de bu açıdan mesele etmesini gerekçelendiriyor.

Asıl derdimiz anlamak ise...

Başladığımız noktaya geri dönersek... Haber fotoğrafları ne kadar büyük bir kitleye harekete geçirebilir? Bu anlamda ne kadar güçlüdürler? Günümüzde paylaşımın kolaylaşması nedeniyle etkisini artırdığımız düşüncümüz fotoğrafçıların görüntünün ömrü, belki de maruz kaldığımız kişiyen nedeniyle gitmekte daha da güçlüdür. Buna rağmen Aylan Kurdi'nin minik ölü bedenini gösteren fotoğraf gibi haber fotoğrafları, hem toplumsal düzeyde hem de politikacılar nezdinde topyekün bir algı değişimine yol açabilecek mi? Bugün yaşanan mültecilik olgusunun bu derece derin bir krize dönüşmesinin arkasında, AB'nin karar verme mekanizmasının yavaşlığı ve soruna bir adım geriden geniş bir açıyla bakamaması yataarken, her gün yeni bir trajediyi resmeden haber fotoğrafları bu krizi çözebilecek mi? Tıpkı kendisi de bir fotoğrafçı olan Mehmet Kaçmaz'ın Aylan Kurdi'nin fotoğrafından yola çıkarak cmturk.com için kaleme aldığı yazıda, bu tip fotoğrafların yayımlanmasının doğru olup olmadığı sorusuna verdiği yanıt benzer şekilde, ne yazık ki haber fotoğraflarının böyle bir algı değişimine yol açıp açamayacağı sorusuna bizim de net bir yanıtımız yok.

Fotoğraflar, yayımlandıkları mecranın yaygın politikasından, hangi başlık ya da altyazıyla sunulduklarından, haberin veriliş biçiminden bağımsız değerlendirilemez. Bizim o fotoğraflara hangi koşullarda/fotoğraflarda resmedilenlerden ne kadar uzakta baktığımız, o fotoğraflara bakarken kendimizi ne kadar güvende hissettiğimiz, benzer fotoğraflarla ne zamandır ve ne sıklıkla karşılaştığımız, fotoğraflarda gösterilenlerle ne kadar yakınlık kurduğumuz gibi birçok etmeden de ayrı düşünülebilir.

Bu yüzden haber fotoğraflarının tek başlarına bir kamuoyu ya da kitlesel harekete yol açabileceklerini söylemek altı pek de kolayca doldurulabilecek bir iddia değil. Kaçmaz'ın yazısından alınırsak: "Okuyucu/izleyici aynı fotoğraf karşısında öğrenilmiş bir çaresizlikle, güvenli bir mesafeden kadere isyan edip gündelik hayatına kaldığı yerden devam edebilir ya da başka bir bağlam ve haber dili, olayın dramatik tekilliğinin üstüne çıkarak olgunun

İstanbul'dan Edirne'ye doğru otobanda yürüyüşe geçen binlerce Suriyeli sığınmacı, yayan yapıldık Almanya'ya kadar gitmeye razı. Güneşin altında jandarma barikatının önünde günlerce aç susuz ve korunmasız bekleyen, sırtlarındaki çantanın alabildiğinden daha fazla hiçbir şeye sahip olmayan bu insanlar gördüğünde Suriye'yi yönetenler ve yönetmek isteyenler acaba ne düşündü? Savaş lordları, diktatörler ve beceriksiz muhaliflerden söz ediyoruz. Savaşlardan, iklim değişikliğinden, politik çalkantılardan bıkip usanmış, açlık ve ölümden kaçan dünya halkları, bir nevi El Dorado gibi hayallerde ışıklar saçan, istikrar ve zenginliğin tek adası Avrupa'ya ulaşmak istiyor. Bir tür kavimler göçü gibi binlerce, milyonlarca insan gemilerle, şişme botlarla, yayan yapıldık batıya doğru ilerliyor. Yıllardır, ama yıllardır denizlerde boğuluyorlar... Hem de öyle tek tek değil bazen yüzlerce birden. Yıllardır konteynerlerde boğuluyorlar... Derelerde, kapatıldıkları depolarda boğuluyorlar. Ve kendi ülkeleri, köprü ülke Türkiye, hedefteki Avrupa bunu izleyip duruyor. Çünkü iklim, enerji, su, tarım, güvenlik politikalarında çok büyük değişiklikler yapmadan bu meseleyi kalıcı olarak çözemeyeceklerini biliyorlar.

Dünyanın bütün zayıf ülkelerini birer istikrarsızlık odağı haline getirip, birkaç egemeni Batılı politikacılara hizmet ettiren düzen, artık kendisine sömürecek insan da bulamayacak bir

kün bir algı değişimine yol açabilecek mi? Bugün yaşanan mültecilik olgusunun bu derece derin bir krize dönüşmesinin arkasında, AB'nin karar verme mekanizmasının yavaşlığı ve soruna bir adım geriden geniş bir açıyla bakamaması yataarken, her gün yeni bir trajediyi resmeden haber fotoğrafları bu krizi çözebilecek mi? Tıpkı kendisi de bir fotoğrafçı olan Mehmet Kaçmaz'ın Aylan Kurdi'nin fotoğrafından yola çıkarak cmturk.com için kaleme aldığı yazıda, bu tip fotoğrafların yayımlanmasının doğru olup olmadığı sorusuna verdiği yanıt benzer şekilde, ne yazık ki haber fotoğraflarının böyle bir algı değişimine yol açıp açamayacağı sorusuna bizim de net bir yanıtımız yok.

Fotoğraflar, yayımlandıkları mecranın yaygın politikasından, hangi başlık ya da altyazıyla sunulduklarından, haberin veriliş biçiminden bağımsız değerlendirilemez. Bizim o fotoğraflara hangi koşullarda/fotoğraflarda resmedilenlerden ne kadar uzakta baktığımız, o fotoğraflara bakarken kendimizi ne kadar güvende hissettiğimiz, benzer fotoğraflarla ne zamandır ve ne sıklıkla karşılaştığımız, fotoğraflarda gösterilenlerle ne kadar yakınlık kurduğumuz gibi birçok etmeden de ayrı düşünülebilir.

Bu yüzden haber fotoğraflarının tek başlarına bir kamuoyu ya da kitlesel harekete yol açabileceklerini söylemek altı pek de kolayca doldurulabilecek bir iddia değil. Kaçmaz'ın yazısından alınırsak: "Okuyucu/izleyici aynı fotoğraf karşısında öğrenilmiş bir çaresizlikle, güvenli bir mesafeden kadere isyan edip gündelik hayatına kaldığı yerden devam edebilir ya da başka bir bağlam ve haber dili, olayın dramatik tekilliğinin üstüne çıkarak olgunun

İstanbul'dan Edirne'ye doğru otobanda yürüyüşe geçen binlerce Suriyeli sığınmacı, yayan yapıldık Almanya'ya kadar gitmeye razı. Güneşin altında jandarma barikatının önünde günlerce aç susuz ve korunmasız bekleyen, sırtlarındaki çantanın alabildiğinden daha fazla hiçbir şeye sahip olmayan bu insanlar gördüğünde Suriye'yi yönetenler ve yönetmek isteyenler acaba ne düşündü? Savaş lordları, diktatörler ve beceriksiz muhaliflerden söz ediyoruz. Savaşlardan, iklim değişikliğinden, politik çalkantılardan bıkip usanmış, açlık ve ölümden kaçan dünya halkları, bir nevi El Dorado gibi hayallerde ışıklar saçan, istikrar ve zenginliğin tek adası Avrupa'ya ulaşmak istiyor. Bir tür kavimler göçü gibi binlerce, milyonlarca insan gemilerle, şişme botlarla, yayan yapıldık batıya doğru ilerliyor. Yıllardır, ama yıllardır denizlerde boğuluyorlar... Hem de öyle tek tek değil bazen yüzlerce birden. Yıllardır konteynerlerde boğuluyorlar... Derelerde, kapatıldıkları depolarda boğuluyorlar. Ve kendi ülkeleri, köprü ülke Türkiye, hedefteki Avrupa bunu izleyip duruyor. Çünkü iklim, enerji, su, tarım, güvenlik politikalarında çok büyük değişiklikler yapmadan bu meseleyi kalıcı olarak çözemeyeceklerini biliyorlar.

Dünyanın bütün zayıf ülkelerini birer istikrarsızlık odağı haline getirip, birkaç egemeni Batılı politikacılara hizmet ettiren düzen, artık kendisine sömürecek insan da bulamayacak bir

yaşandığı çelişkileri görünür kılabilir. Okuyucu/izleyicisini harekete geçirme potansiyeli yanında karar alma mekanizmaları üzerinde politik bir baskı oluşturabilir. Tüm bu olasılıkların mümkün olduğunu söyleyebiliriz fakat belgesel ve haber fotoğraflarına yüklenen aşırı anlam ve işlevin abartılı bir ön kabul olduğunu da teslim etmek gerek. Haber fotoğrafları dünyayı iyi ya da daha kötü bir yer haline getirmezler. Fakat kullanım biçimleri ve bağlamları dünya hakkındaki kanılarımızı her iki yönde de kolaylıkla etkileyebilirler."

Sonuç olarak, fotoğrafların dünyayı değiştirme gücüne sahip olduğu sıklıkla iddia edilse de, bunu kanıtlamak çok da mümkün görünmüyor. Fotoğrafların bunu tek başına yaptığı ve kitlesel hareketler yarattığı durumlar, Vietnam Savaşı'nın sona ermesi gibi birkaç durumla sınırlı gibi.

Bununla birlikte doğru ve etkili kullanıldığı, yani doğru bir bağlamda konumlandırılabilirdiği zaman bazı etkiler yaratabilme yetisine sahip olduğu da göz ardı edilmemeli.

Durum böyleyken, haber fotoğraflarına "iyileştirici/değiştirici" misyonunu daha en baştan biz yükliyoruz sonucuna varmak çok da yanlış olmayacak. Susan Sontag'ın dediği gibi "Fotoğrafın da kendi kariyeri vardır ve bu kariyer bazen, ondan faydalanan farklı kesimlerin arzuları ve sadakatlerine göre seyredebilir pekala."

Nihayetinde Susan Sontag'ın dediği gibi "Asıl derdimiz anlamak ise fotoğraflara fazla bel bağlamamak gerektiğini bilmeliyiz" ve "Bir adım geri çekilip düşünmekte yanlış olan hiçbir şey yoktur. Zaten birçok bilge kişi şöyle demiş midir: 'Hiç kimse aynı anda hem düşünüp hem birine vuramaz.'"

Cem Erciyes
cemerciyes@hotmail.com

İnsanlık tarihini değiştirecek bir büyük yürüyüş

Acaba Sahim Simon şimdi ne yapıyor? Amerika'da mutlu bir aile babası, dört dörtlük bir vatandaş olarak yaşadığını sanıyorum. Hakkında bildiğim bu kadar. Onca bela ve dertten sonra Amerika'ya yolcu ettiğimiz Sahim, İstanbul'da yaşayan Iraklı mültecilerden biriydi ve bundan 20 yıl önce Be-yoğlu'ndaki apartmanda benim komşumdum.

Sadece Sahim ve yeğeni Leith değil, onların alt katundaki Afrikalılar, bizim üst katımızdaki İranlı bir Batu ülkesine gitmek için bekliyorlardı... Mülteciler ve seks işçilerinin yaşadığı o apartmanda öğrenci olmanın kaygısızlığı içinde takılıp giden bizim evin sakinleri ise etrafımızda yaşanan hayatın inanılmaz hikayelerini bir film gibi izlerdik. Türkiye'nin, dezavantajlı insanlara karşı nasıl da ikizlül bir çifte standartlar ülkesi olduğunu 'Türk siyasetine giriş' dersinde değil o apartmanda öğrendik. Hem de içimize işlercesine...

Bir gece apartmanı polis bastı. Bağırış çağırışlar sona erdikten birkaç saat sonra yan binanın çatısından Sahim'i bizim eve aldık. Ne de olsa yedi yıl Saddam'ın ordusunda savaşmış biri olarak Sahim, balkondan karşı binaların çatısına atamaktan güçlük çekmemiş ve böylece ülkesine iade edilmeden kurtulmuştu. Salonda çayını içerken "Kahrolsun Mümtaz Soysal" diye söyleniyordu. Mümtaz Soysal'ın kı-sacık dış işleri bakanlığı günleriydi. Biz ona Batu'ya ve ABD'ye biraz diklenebileceği için sempati duyarken Sahim haklı

olarak nefret ediyordu. Irak'la diyalog kurmaya, ilişkileri biraz düzeltmeye çalışan Türkiye hükümeti, buradaki rejim muhalifleri ve kaçaklara karşı bir operasyona girişmiş, yakaladığını iade ediyordu. Çünkü hepsinin varlığını en başından itibaren gayet iyi biliyordu.

Mülteciler o yıllarda Türkiye'ye insan kaçakçılarının binlerce mark ya da dolar ödeyip günler geceler boyu yürüterek, dağları aşıp, mayın tarlalarından geçerek giriyordu. Sonra İstanbul'a gelip Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'ne kaydoluyor, buradaki uluslararası yardım kuruluşlarından destek alıyor, kaçak da olsa işlerde çalışıp evler kiralyordu. Tabii ki her birini Emniyet'in Yabancılar Şubesi tek tek biliyor, takip ediyor ama sesini çıkartmıyordu. Belki bir gün başvurdukları Batılı ülkeden bir olumlu yanıt alırlar ve giderler diye.

Kendi yasalarına doğudan mülteci kabul etmeyeceğini koymuş bir ülke Türkiye. Çünkü doğusundan ancak Araçlar, Kürtler, Acemiler ya da bizim Sahim Simon gibi Asurler, Keldaniler gelir. Ya da Afrikalı siyahlar... Baudan ise Osmanlı mirası Türkler... Bu Türk göçleri '90'lara kadar yaşandı ve hepsini Türkiye bağrına bastı. Onlar birer mülteci olmadılar, Türkiye'nin bir parçası olarak hemen hayata karıştılar. Yaşadıkları rejime tahammül edemeyen, oradan kovulan, güven ve huzur arayarak Türkiye'ye gelenler, 'kan bağı' var diye (bu da ne demekse!) gösterilen şefkatün yüzde biri doğudan gelen-

lere nasip olmuş mudur? Olmamıştır. Çünkü Türkiye'nin ne anayasasında ne yasalarında bu insani sorumluluk hakkında hiçbir hüküm yoktur. Türkiye'ye giren mülteciler, her zaman yasadışı olmaya ve buradaki yardım kuruluşlarıyla Türkiye hükümetlerinin insafına kalmaya mahkumdur. (Bu da AK Parti döneminin 'sosyal yardım' anlayışına uygun bir yaklaşımdır aslında). Türkiye'ye gelen göçmenlerin ve mültecilerin Batılı ülkelerdeki gibi bir yasal statüleri olmaz. Mülteci kamplarında esir hayatı sürmek dışında, kentlerin kalabalığına karşıp sömürülme ve her tür kötü muameleyi sineye çekmekten başka bir seçenek sunmuyoruz onlara. Ne eğitim, ne sağlık ne de bir gelecek garantisi...

Türkiye'de iki milyon Suriyeli ve kim bilir ne kadar Iraklı, Afganistanlı, Afrikalı yaşıyor diye kendimize övünme payı çıkartmamız son derece tuhaf aslında. Yaptığımız yardımın bir hukuki karşılığı olmadığı için, misafirperverliğimiz tamamen keyfi olduğu için, bir gelecek tahayüülü sunmadığı için Türkiye, göçmenler için sadece bir durak. Bu nedenle milyonlarca Suriyeli evlerine, dillerine, dinlerine, adetlerine bu kadar yakın olan Türkiye yerine çok uzaklara, soğuk Almanya'ya, yağmurlu İngiltere'ye gitmeye çalışıyor. Biz kendi derdimize gömülmüş vaziyetteyiz ama bir yandan da pekala biliyoruz ki insanlık tarihinin en büyük trajedilerinden birinin başrol oyuncularından biriyiz.

yere doğru gidiyor. Bütün Ortadoğu bir "Mad Max" filminin doğal platosuna dönmek, distopik bir coğrafyaya dönüşmek üzere. Bu gidisat karşısında çaresizlikten olsa gerek, tüm taraflar olan bitenin farkında değilmiş gibi davranıyor.

İzmir'de, Kemeraltı'nın sonlarında deniz malzemesi satıcıları vardır. Balık ağları, oltalar, halatlar, her tür pirinc aksam, motorlar vs. Şimdi buradaki dükkanlar, harıl harıl şişme bot ve küçük motor alıp satmakla meşgul. İnsan kaçakçılığı Türkiye sahillerini öyle bir sarmış vaziyette ki Bodrum'un bakkalları bile can yeleği filan satıyor. Tabii ki ucuz ve işe yaramaz olanlarından... Basmane'de binlerce insan alenen, yaşlılardan bu yana sahile inip karşıya geçeceği günü bekliyor. Aylan'ın sahile vuran cesedi bütün dünyanın içini sızlattı, biraz taş kalpler yumuşadı, sınır kapıları aralanır gibi oldu. Ama temel mesele Batılı ülkelerin sahip oldukları refahı başkalarıyla paylaşmak istememesi. Dolayısıyla o kapılar yine kapandı, mülteciler gaz ve su sıkılarak dağıldı...

Bu göç dalgası belki de insanlık tarihini değiştirecek. Özgürlük ve refahı paylaşmak isteyen, hayatta kalma içgüdüleriyle kendisini Batılı ülkelerin kapılarına atan doğunun bu talihsiz insanları, dünya düzenini değiştirmek zorunda bırakacak. Bildiğimiz düzenin sonu, bu hayattan kendi payını, hakkını isteyen çok haklı ve çok mağdur insanlar sayesinde gelecek bence. Görürsünüz...